غلطه ده (ماسیس) غزته سی اداره خانه سی

Նամակ կամ որ եւ իցէ գրութիւն պէտք է ուղղել Առ Խմբագրութիւն
ՄԱՍԻՍ ՕՐԱԳՐՈՅ
Կ. ՊՈԼԻՍ ՂԱԼԱԹԻԱ, Նուրատունկեան խան
Direction du Journal "MASSIS"
Galata, CONSTANTINOPLE

Les annonces sont reçues aux Bureaux du journal

ՄԱՍԻՍ

ԼՐԱԳԻՐ

10 ՓԱՐԱ ԱԶԳԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ 10 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ համար	Տարեկան	գինն.	արծ.	75
»	Վեցամսեայ	»	»	40
Գաւառներու	Տարեկան	»	»	100
»	Վեցամսեայ	»	»	50
»	Եռամսեայ	»	»	25
Օտար երկրի	Տարեկան		Ֆրանք	25
Ռուսիոյ	»		Ռուբլի	10

Դրամի փոխարէն փոստայի փուլ կընդունուի 115 ղրուշի փուլը 100 ղրուշի հաշուով։

ՄՈԼԱՐ ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐ

Առտնօք կարգ մը մարդիկ կը ջատագովէին միայն տեսակ մը դաստիարակութիւնը՝ որով մանուկը երազալից կեանքի մը կը պատրաստուէր՝ աշխարհի իրականութեան անգիտակ և իր գեղին, թաղին, արուարձանին նեղ սահմաններէն անդին չէին թափանցեր անոր նայուածքները, որքան ալ սուր ըլլար զանոնք բնութիւնը։ Վանքի մը սահմանափակ մթնոլորտին մէջ քանի մը շարական և քանի մը գլուխ աղօթք կը բաւէին՝ տղուն դաստիարակութիւնը կատարեալ ցոյց տալու համար։ Յետոյ քիչ մ'աւելի առաջդիմեցին բարքերը, և շարականներուն ու աղօթքին վրայ եկան աւելցան քանի մը կտոր արտաքին երգեր, կամ առ առաւելն այդ երգերը ինք տղան կը յօրինէր, զորօր. մանկական օրօր մը։ Դաստիարակութեան երեւակայականն էր այս. մեր հիմակուան հասկցած իմաստով դպրոցը գոյութիւն չունէր, և հետեւաբար դաստիարակութեան անհրաժեշտ եղող պէսպիսութիւնը չէր երեւցած դեռ մեր կրթական հարցերուն յաջողութեան համար։ Սակայն դաստիարակութեան նախնական երեւոյթն էր այս ամէն ազգերու համար, որոնցմէ ոմանք դեռ մինչեւ այսօր կը թաւթափին նոյն ըրութեան մէջ։ Այն միջոցին դաստիարակութիւնը անդրարար չէր. չոր բանաձեւներ կային միայն՝ չոր գլուխներու մէջ զետեղուելու պատրաստ։ Մէկ կտորով չինուած ուսումներ, անփայլ և անհոգի, տխուր շէշտ մը կը դնէին մեր կրթութեան միօրինակութեան վըրայ։ Պէտքերու սակաւութիւնն ալ ոչ նուազ նպաստեց որ երկար ատեն տեւէ այս կրթական մեթոտը, միակողմանի և կոյմնակալ, վասն զի մարդիկ բնական վիճակով կեանքին մէջ գտնուած ատեն՝ երկար բարակ հաշիւներ չէին ըներ զարգանալու համար։ Քիչը, շատ քիչը կը բաւէ իրենց. մանաւանդ որ այդ քիչով վայելքը տեսակ մը դիւրին գոհունակութիւն կուտար մաքերուն։ Հիմա սակայն կրթութեան եղանակը փոխուած է, դաստիարակութիւնը բազմակողմանի եղած է և զանազանակ. Նոր պէտքերու գոհացումը նոր ուժերու հարկը զգալի ըրաւ, և այս ուժերը ձեռք բերելու համար մարդիկ ստիպուած էին իրենց միտքը հրահանգելու. հետզհետէ խուճապ մը կազմուեցաւ, և անոր եռեւէն հասնելու համար նոր ջանքեր, նոր գոհողութիւններ հարկաւոր էին։ Դէպ ի այդ խուճապը վազքին մէջ ոմանք ետ մնացին, ոմանք աւելի առաջ գացին, և քաղաքակրթութեան մէջ ազգերը աստիճանով իրարմէ տարբերեցան, խուճապին մօտեցած ըլլալու առաւել կամ նուազ համեմատութեամբ. Ասոր համար կըսենք թէ՝ Գերմանիա, Անգլիա, զորօր. աւելի քաղաքակրթուած են քան Ֆրանսա և Աւստրիա, Իտալիա աւելի քաղաքակրթուած քան Սպանիա, Ռուսիա աւելի քան ասիական կարգ մը ազգեր են․․․ Հիմա քանի մը խօսքով հասկցնենք թէ ինչ է այդ խուճապը՝ որուն եռեւէն ինկողները վերացական կը կոչուին։

Զարմանալի չէ՞ եթէ ըսեմ թէ այդ խուճապը կեանքին ըմբռնումն է. մեր կեանքին հասկացողութիւնն է, այո՛, սա՛ մեր կեանքը։ Բայց մի՛ աճապարէք, գիտէ՞ք թէ ո՛րչափ դժուար է հասկնալ կեանքը. քանի՜ շարժումներ, որքա՜ն զսպանակներ ունի ան. ամէն կողմ կը վխտայ, ամէն կողմէ կը թըրթռայ. դողդոջուն էութիւն մը, որ կենդանի է միշտ, վառ գոյներով և խոհուն պատկերներով։ Եթէ միայն նիւթական ըլլար կեանքը, կրնայինք գոնէ զայն ուսումնասիրելու համար մեզ շրջապատող բնութեան կեանքերուն նկատողութենէն օգուտ քաղել. ասանկով կը դիւրանար մեր գործը, և կեանքը չկարենալ լուծելու ըլլանքը բարոյապէս չէր տանջեր մեզ. բայց նիւթականին քով և վերը մտաւորը կայ, հոգեկանը կայ, այնքան որոշ, այնքան իրական, որքան նիւթականը, հիւլէն։ Հոս ահա կը սկսի կեանքին խուճապը, որ բաղձանքներու, խորհուրդներու, բարձր զգացումներու ամբողջութիւն մ'է, և որ կը կազմէ մեր կեանքին մտաւոր կամ հոգեկան ըսուած մասը։ Առտնօք մարդիկ բաւ՝ կրօնական, բաւ՝ բարոյական այլամերժ կեդրոններու մէջ ապրելով, կեանքին հոգեկանը միայն սուրբ համարեցին և ինչ որ անկէց դուրս էր, անի աստուածային չէին նկատեր և մոլար վարդապետութիւններու մէջ գլորելով՝ ենթադրեցին թէ լոկ հոգիի կեանք մը կայ աշխարհի մէջ, և աշխարհը իբրեւ լոկ նիւթ արհամարհելով՝ շատ թիւր և միակողմանի գաղափար մը կազմեցին մեր կեանքին վրայ. կը տեսնէ՞ք, սխալ ըմբռնումը ի՛նչ ճամբաներու կը տանի մարդիկը. անոնք ճգնաւոր կըլլան, աշխարհի կեանքը չեն ապրիր, գործունէութեան ասպարէզէն կը հեռանան և իրենց մասնաւոր վնասը ընդհանուր վնաս մը առաջ կը բերէ մարդկութեան համար։

Հիմակ ալ բոլոր քաղաքակիրթ երկիրներու մէջ երեւան եկած են կարգ մը խորհողներ, որ կեանքին չարաչար ըմբռնումին միւս ծայրը կերթան. մըտաւորին և հոգեկանին կարեւորութիւն չտալով նիւթականը միայն կը մշակեն, և կը ջանան ժողովրդին միտքը թիւրել, անոր աչքին արհամարհելի բաներ երեւցնելով մաքի օրէնքները, գիտութիւնները և կըսեն թէ [illegible], [illegible] միայն անհրաժեշտ է։ Դրական բառը գրեթէ հարիւր տարիէ ի վեր միայն գոյութիւն ունի աշխարհի մէջ. Ֆրանսացի իմաստասէր մը Օկիւստ Գոնթ այդ բառին նշանակութիւն մը տուաւ և իրեն հետեւողները այն ատենէն չափազանցեցին որ Գոնթականութիւնը կերպով մը հեղինակ եղաւ ընկերվարական, անիշխանական կարգ մը արտառոց և վատ գաղափարներու, որոնք կընդդիմանան ընկերական բանաւոր կարգին։ Բարոյական, տրամաբանական, մէկ բառով, իմաստասիրական կամ բնազանցական գիտութիւնները արհամարհեցին, և կեանքին առօրեայ կռիւ պայքարին մէջ միայն կարծեցին գտնել կեանքին ճշմարիտ ըմբռնումը, որ սակայն ճշմարիտ կեանքը թունաւորեց։

Օտարներուն և մեր մէջ գոյութիւն ունեցող այդ դրական միտքերուն կարծիքով նիւթէն զատ տարբեր բան չկայ ուսումնասիրելու համար. յաւիտենական սոփեստներ են անոնք՝ յաւիտենական Սոկրատներու կողին վրայ սունկի պէս բուսած. կը կարծեն թէ իրենք կրնան գիտնալ և օրէնսգրել ուսումները, ծրագիր պարզել, որպէս թէ նորօրինակ կաղապարներ կը ձուլեն, որոնք մարդու խելքէ մաքէ անցած չէին, փակագիծներ կը բանան, կը դոցեն, մրցում մը կայ անոնց խելապատակին մէջ՝ ոչնչութիւններ չընելու մասին։ Ամէն օր պարզաբար յայտնուած գաղափարներուն հայր կը յաւակնին ըլլալ քանի մը մակակէտերով թուղթեր մըրոտելով, որոնք գոնէ հայերէն լեզուով գրուած ըլլային․․․։ Ասոնք մեր դրականներն են. Ասոնք ալ մոլար ուսուցիչներ են մեր վերը նկարագրած միւս ուսուցիչներուն պէս։ Մեծ է այս դրականներուն յարուցած չարիքը, Միտքերը մոլորութեան գիրուաւ կը յարեն, մանաւանդ որ իրենք անուշիկ բառերով նիւթը կը սիրցնեն, և անփորձները չեն գիտեր թէ ինչ բան որ նիւթի անունով կը քարոզեն, միտքն է այն, հոգին է այն։ Ցնդած իմաստակներ են անոնք, ինչպէս տխուր վերացականներ են անոնք որ արտաքսինչ միտք կամ հոգին կը կարծեն ըլլալ կեանքին գոյութեանը երաշխաւորող տարրը։ Դրական ըսուած նորերուկները նոր սերունդին միտքը կապականեն, հեռացնելով զայն կենսական աղբիւրներէն, որ կուռդեն ճշմարիտ դաստիարակութիւնը. անոնց համար կեանքը թուաբանական հաշիւ մ'է միայն կամ երկրաչափական բանաձեւ մը, թո՛ղ որ ասոնք ալ պէտք եղածին պէս չեն գիտեր։ Պէ՛տք է զգուշանալ մոլար ուսուցիչներէն, անոնք զանազան դաստանիքներ ունին, սիրադեղեր ունին երիտասարդութիւնը հրապուրելու համար. կեանքէն բնաւ բան չհասկցողներուն— շատ բան գիտես — կըսեն և երիտասարդները յաւակնոտ կըլլան և անգէտ իրենց դէրքին և աղնուական զգացումներուն։

ՀԱՑԿԱԿԱՆ ԲՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

ԾՆՈՒՆԴԻՆ ՕՐԸ

Ան օրը հայը մասնաւոր դէմք մը ունի. ինչ որ ալ ըլլայ, նոր տաբատ մը հագած է և նոր հովանոց մը ունի. Դիմքով յոգնած, ձանձրացած կ'երեւնայ, բայց շրթներուն վրայ անիմաստ ժպիտ մը ունի։

Հազիւ թէ տունէն դուրս ելած է, կը սկսի վազել ուշ մնացած մէկումը պէս։ Եթէ հարուստ ալ չըլլայ, անպատճառ կառք մը նստելու փափաքը կը կրծէ զինքը, որովհետեւ ընդհանրապէս Ծնունդի օրը կ'անձրեւէ և ցեխ կայ փողոցները և չուզեր նոր փայլուն կօշիկները աղտոտել զորս մի քանի անգամներ մաքրել տուած է արդէն։

Օրուան հայը 15-20 այցելութիւն ունի ընելիք, նոր հովանոցը ձեռքը։ Անպատճառ վազել պէտք է, ժամանակ չունի, պարապ մարդ չէ ինքը։ Հակառակ ցրտին, քրտնած է մեղքցուելու չափ. ժպիտը շրթներուն վրայ կը գէշնայ, ու կը զգայ թէ իր սովորական վիճակին մէջ չէ։ Զգիտեր թէ ո՛ր տունէն ելած է և ո՛ր պիտի երթայ, ինչ մաղթած է և ինչեր պիտի մաղթէ դեռ։ Նոյնիմաստ բառերու ծամծմութիւնը ունի բերնին մէջ. —Բարի տարի կը մաղթեմ, տիկին. —Ի՞նչպէս էք, տիկին. —Ի՞նչպէս է էֆէնտին. —Ա՜հ, ի՛նչ սիրուն պզտիկ մը ունիք, տիկին. —Ի՛նչ ցուրտ կայ այսօր. —տիկին քոյրերնիդ հանգի՞ստ է. —տիկին մօրաքո՞յրնիդ. —տիկին մայրե՞նիդ. —և ձեր եղբա՞յրը. —և ձեր հօրեղբա՞յրը. —այսօր Ս. Պատրիարքը պատարագեց, գեղեցիկ քարոզ մը խօսեցաւ. —Մնաք բարով, տիկին, ուրիշ այցելութիւններ ունիմ, ուշ մնացի։

Օ՜ֆ, զբաղելու ճշմարիտ օր մ'է Ծնունդի օրը, բարեբաղդաբար տասն և երկու ամիսը անգամ մը կուգայ։

Այցելող հայը ուր որ երթայ [illegible] մը կամ գաւաթ մը կը խմէ, պօնպօն կուտէ, այնքան շատ որ ալ կը ձանձրանայ և ամբողջ տարին ոչ քոնեագ կը խմէ և ոչ պօնպօն կուտէ։ Երեկոյին երբ տուն մտնէ, առաջին գործն է փայլուն կօշիկները հանել և յուսահատի մը պէս բազմոցին անկիւնը ամփոփ, յոգնած, լքուած, տափակցած։

ԽՍԹԱՆԹԱՄ

ԿՐԵԱՆ

Բարիզեան վերջին նորաձեւութիւնն է այս ձմեռ, կրեայ-գոհարը։ Ասով պէտք չէ հասկնալ գոհարեղէններ որոնք կրեայի ձեւն ունենան, այլ Հնդկաստանէն բերուած և կատարելապէս ողջ կրեաներ՝ զորս ոսկի շղթայի մը ծայրը կը կապեն և կը կախեն կուրծքին վրայ։

Նախապէս, կենդանւոյն պատեանը զարդարուած է յակինթներով, ադամանդներով և զանազան արժէքաւոր քարերով։ Կրեայն, այսպէս ծանրաբեռնուած ամբողջ օրը կը պտտի վզին շուրջը, ուսերուն ու կուրծքին վրայ։

Այս գիւտը որ մինչեւ հիմա եղածները կը գերազանցէ, մեծ սքանչացում մը յառաջ բերած է Բարիզի հարուստ շրջանակներուն մէջ։ Միայն թէ ինչպէս սրամիտ գրող մը դիտել տուած է, քիչ մարդիկ պիտի կրնան շատ մօտէն խօսիլ կնոջ մը հետ, կենդանւոյն մօրուքին վրայ կրնայ ելնել. յետոյ կիները պագնելու համար կրեայն կ'երկնցնեն ինչպէս առաջ ձեռքերնին կ'երկարէին։

Բայց էն սիրուն կողմը սա է որ կրեայն կրեայ կը մնայ և հետեւաբար ամէն կենդանւոյ պէս ենթակայ է բնական պէտքերու։ Այսպէս, երբեմն կրեայն կը կեցնէ իր լուռ ու հանդարտ գնացքը, յետոյ նորէն կը մեկնի իր տիրուհւոյն մորթին վրայ թողլով․․․ առողջ կազմուածքի մը հետքը։

Նախ կարծուեցաւ թէ այս անյարմարութիւնը վնասէր այս նորաձեւութեան, բայց ընդհակառակը։ Բարիզուհիները ըսկըսած են սիրել այս նորութենէն և գրեթէ խաղ մը ըրած են մասի հարուածով մը թացնելով կենդանւոյն․․․ արտածումը։

Սպասենք այն օրուան որ կրեաններուն մամուկները յաջորդեն։

ՄԵՐ ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՆԵՐ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ՄԷՋ

Կիւրակէ կամ տաղաւար օրերն՝ մեր երիտասարդներն հագուած ազուած նոր մօտային համեմատ եւ իրենց գլխուն մազերուն տալով զանազան ձեւեր կը մտնեն եկեղեցի։ Նախ կը դիտեն թէ որ կո՞ղմն աւրանց բազմութիւն մը կայ եւ կը կայնին անոնց հակառակ կողմն։ Ուշադրութեամբ նայէ ո՛վ բարեկամ թէ մինչեւ աւարտման եկեղեցւոյ քանի՞ խաչ կընքեց իր երես և ծնրադրե՞ց երկրպագութեան. կըսէի, ուշադրութեամբ նայէ եւ պիտի տեսնաս որ, երկրպագութիւն չկայ, այլ մի միայն մէկ խաչ հանելով կը բաւականանար. այն ալ կարծես թէ՝ ճանճ մը փախցուց երեսէն, զի ըստ իւրեանց արդի մօտան այնպէս կը պահանջէ։

Դպիրք քաղցր ձայնիւ կեղանակեն եւ պատարագիչը փոխն ի փոխն կը կարդայ, բայց այդ ամէնուն արդեօք ուշադրութիւն կընե՞ն, ոչ. բնաւ, զի [illegible]։

Հազար անգամ կը դառնան աջ ու ձախ, ետեւնին կը նային դէպ ի վեր․․․ այն կողմն․․․ [illegible] եւ կամ քովինին քիչ մը հեռու, իրենց զգեստներէն բոլորովին տարբեր հագուած անձանց. որպէս զի իրենց ուզածն կամ փափագածն գտնեն եւ եթէ գտնեն ալ բաւ է իրենց համար։ Ծիծաղով կը խօսին ընկերոջ հետ, դարձեալ կը դառնան և այսպէս ժամանակ կանցընեն բնաւ ուշադրութիւն չեն ըներ թէ ի՛նչ կերգեն, իրենց ականջը չի լսեր դպիրին այն խօսքն թէ՝ «Ահիւ կացցուք երկիւղիւ կացցուք». երբեք չեն մտածեր թէ ո՛ւր և որո՛ւ առջեւ կեցած ենք։ Իսկ սոսկալին Աւետարան կարդացած միջոցին դուրս կելնեն տեսակ մը շարժումով, կարծես թէ կրօնական պարտաւորութիւնք լիուլի կատարեցին։ Եւ եթէ մինչեւ վերջը կայնին, բակին մէջ պիտի սպասեն անոնց, որք զիրենք տեսնելու պատիւն պիտի ունենան, ու դուրս ելնողներն իրենց ընկերոջ կը ցուցնեն նշանացի․․․։ Եւ այսուամենայնիւ փոքրիկներն կը գայթակղեցնեն, իրենք տեղեկութիւն չունին։

Այս Ծնունդին առաջին օրն է, ամէն մարդ, այր և կանայք, մեծ ու պզտիկ եկեղեցի եկած են, և հոծ բազմութիւն մը Իւսկիւտարի Ս. Խաչ եկեղեցին լեցուած էր։ Չորս երիտասարդներ կայնած էին աջ կողմն, չգիտեմ ո՞ր վարժարանէն առած են իրենց ուսումն և կրթութիւնը։ Չորսն ալ զանազան ձեւերով զարդարած էին իրենց գլխուն մազերն, այդու իրենց գաղափարն ցուցնել կուզեն այլոց ուսումնական և վարժարանէն ընթացաւարտ ըլլալնին։ Ո՜վ սիրտս կը ցաւի, երբ կը տեսնեմ այսպիսի ցուցամոլ ու անխոհեմ երիտասարդներ։

Պատարագին միջոցին, ես ըսեմ հարիւր անգամ առնուազն՝ ետեւնին դարձան, և ո՛ւր կը դիտեն գիտէ՞ք, դէպ ի վեր, վերի յարկը, կանանց առջեւ կայնած խումբ մը աղջկանց, ու առջեւնին դառնալով կ'ըսկսին խօսիլ խնդալով։ Թող այս իրենց անվայել վարմունքն. — Առջեւնին կայնած է, բարձրը, նստարանին վրայ, ութ կամ տասն տարեկան տղեկ մը, որ ականջ դնելով անոնց խօսքին կը նայի դէպի այն յարկը և բնաւ հոգ չըրին զգուշացնել այդ տղեկն, և այսպէս չարունակեցին բաւական։

Այս իրականութենէն կէս ժամ առաջ սրբազան քարոզիչը յետ իւր քարոզին աւարտման, ըսաւ թէ «եթէ մեր զաւակաց պիտի տամք կրթութիւն և կրօնի հաւատոց բանն, հիմնովին և կատարեալն տամք ապա թէ ոչ թողումք իրենց վիճակին մէջ, թերեւս կը նմանի այն սափորին՝ որուն մէջ կէս մը ջուրը կ'սկսի յուզուիլ, մէկ կողմէն միւսն կ'երթայ և սափորն ցնցուելով կ'իյնայ գետին և կտոր կտոր կըլլի։ Իսկ այն տգէտ գաւառացիներն՝ որք՝ ինչ որ լսած, ինչ որ տեսած են կրօնի մասին, իրենց հայրերէն, այնպէս հաստատ կը մնան, և երբ հակառակ իւր գաղափարին դիտողութիւն մը յայտնես, յանժամ ոչ միայն քեզ կը յանդիմանեն և կ'անգոսնեն այլ նոյն իսկ կեանքիդ վերջ կուտան՝ այդ մէկ դիտողութիւնդ․․․»։

Ահա՛, այդ պարոններն ինձ հետ եւս լսեցին այս քարոզն, բայց ինչպէս ըսի իրենց խելքը ուրիշ մտածութեամբ զբաղեալ լինելով թերեւս չլսեցին և կամ եթէ լսեցին, իրենց համար չէր. զի իրենք կատարեալն առած են։ Սակայն ո՛չ, տակաւին թերի են, թող մտիկ ընեն իրենց քարոզչին խօսքերն, որ Իւսկիւտարի Ս. Խաչ եկեղեցւոյ թաղեցիքը ջերմեռանդութեան մէջ յառաջացուցեր է, սակայն երիտասարդաց մէջ կը պակսի և բաւական շատ։ Այս բան գրեթէ Պոլսոյ ամէն եկեղեցեաց մէջ տեսած եմ, բայց չգիտեմ թէ ուրիշներ ալ ուշադրութիւն ըրած են այս բանին։

Ուրեմն, սիրելի բարեկամնե՛րս, խոստովանիմք մեր այս ընթացքը և հաստատ առաջադրութիւն մը ընեմք որ զգուշանամք այսպիսի շարժումներէ։ Մանաւանդ սրբավայրի մը մէջ, հոն պէտք է մտնել միշտ պարկեշտութեամբ, ջերմեռանդութեամբ և խոնարհ սրտիւ։ Եւ ի՞նչու չփափաքիմք և գործադրեմք այն ազգաց ընթացքն, որք թէեւ չունին մեզի չափ կրօնք մը, բայց, այնպիսի դիրք մը և շարժում մը ունին իրենց սրբավայրին մէջ, որ նախանձելի է և մերինին հակապատկերն։ Կրօնիւ միայն պիտի գտնեմք վշտաց սփոփում մեր անձին մէջ։

Մ. Ք.

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ. —Արտաքին գործոց նախարար Մ. տը Պիւլօ Րայխսթակի ելմտացոյցի յանձնաժողովին առջեւ բացատրութիւններ տուաւ Գերմանիոյ արտաքին զանազան խնդիրներուն վրայ։—Յունաստանի ելեւմուտքը.—Նախ և առաջ Մ. տը Պիւլօ իմացուց թէ յունական ելմտից քոնթրոլին վերաբերեալ օրինագիծը՝ որ պետութեանց պատուիրակները պատրաստած են Յունաստանի՝ ելմտական նախարարին հետ՝ այս միջոցին զանազան դահլիճներու և յոյն կառավարութեան որոշման ենթարկուած է։ Օրինագծին հրատարակութիւնը տակաւին արտօնուած չէ. սակայն այս մասին մամլոյն կողմէ տրուած տեղեկութիւնները ընդհանրապէս ճիշդ էին։ Գերման կառավարութիւնը որ և է առիթ չփախցուց Գերման պահանջատէրներուն իրաւունքները պաշտպանելու համար, և ապագային ալ չպիտի դադրի այդ իրաւունքները պաշտպանել, քանի որ մեր կառավարութիւնը արդէն օտարերման պահանջատէրներուն իրաւունքներն ալ կը պաշտպանէ։ Նախարարը յոյս կը յայտնէ թէ Յունաստան պիտի հասկնայ թէ ելմտային քոնդրոլը Յունաստանի համար շատ շահաւոր է, վասն զի առանց այդ քոնդրոլին Յունաստան հարկաւոր միջոցները չպիտի գտնէ պատերազմական տուգանքը վճարելու և ուրիշ պէտքերու դիմանալու համար։ Յունաստանի ապագան իր վարկին վերահաստատութենէն կախում ունի։—Կրետէի գործերը.—Գալով Կրետէի գործերուն Մ. տը Պիւլօ կը յայտարարէ թէ այս գործին մէջ Գերմանիոյ միակ շահն էր որ Կրետէ պետութեանց մէջ երկպառակութեանց առարկայ չըլլայ, և ոչ ալ սկզբնաւորութիւն մը նոր անհանգստութեանց և խռովութեանց Արեւելքի մէջ։

ԾԱՅՐԱԳՈՅՆ ԱՐԵՒԵԼՔ.— «Լօքալանձայկէր» Պերլինէն կիմանայ թէ գերմանական Կէֆէօն յածանաւը Ատէն դարձած է ածուխ առնելու համար։ Կերեւայ թէ Տէօյչլանտ մարտանաւը, որ Կէֆէօնի հետ անցած էր Ատէնէն 7 օր առաջ, ածուխը սպառելով ճամբուն մէջտեղը մնացած է։ Նոյն թերթը կիմանայ իր Զինի թղթակիցէն թէ Քիաօ-Չէուի բերդերէն մէկուն առջեւ սահակ դրուած Քայզէր զրահաւորին նաւազներէն մէկը սպաննուած է չինացի աւազակներու կողմէ. հետեւաբար նորէն զօրք հանուած պիտի ըլլայ ցամաք։

Անգղիական թերթերուն Սէվասթօպոլէն ստացած հեռագիրներուն նայելով, Սեւ ծովու ռուսական նաւատորմէն մաս մը Ծայրագոյն Արեւելք պիտի երթայ ռուսական նաւաբաժինը ամրացնելու։ «Տէյլի Կրաֆիք» այս առթիւ կըսէ թէ Ռուսիա սառոյցներէ զերծ նաւահանգիստի մը պէտք ունի և կը գուշակէ որ եթէ վերջնականս հաստատուի Բորթ-Արթուրի մէջ, չպիտի ների որ Բորթ-Արթուրի և Վլատիվօսթօքի միջեւ գտնուած երկիրները իրեններէն տարբեր ձեռքերու մէջ գտնուին։ Մեր լաւագոյն ընելիքը պիտի ըլլայ, կըսէ, անկեղծօրէն միաբանիլ Ճաբոնական մէկ նաւահանգստին ժենաշնորհի խնդրին վրայ, նաւահանգիստ մը որ ամէն եղանակի բաց է նաւերուն առջեւ, և ջանալ համաձայնեցնել մեր քաղաքականութիւնը Ճաբոնի Ծայրագոյն Արեւելքի մէջ ստացուած քներ ունենալու անկներեւ պէտքին հետ։

ՆԻՒ-ԵՈՐՔ-ՀԷՐԸԼՏ Սէուլէն կիմանայ թէ Լի Հզի Թագաւորը Միացեալ-Նահանգներու դեսպան Մ. Ալլընէն խնդրած պիտի ըլլայ որ երաշխաւորէ իր ապահովութիւնը պատահական ապստամբութեան մը դէմ։ Բայց դեսպանը չէ կրցած արտօնել Վիլսա նաւապետը որ զօրք հանէ Քորէա։

Լի Հզի Թագաւորը 47 տարեկան է և 35 տարիէ ի վեր կը թագաւորէ։ Գահին ժառանգորդն է, իր որդին Լի Զօք։ 1896 փետրվարի յեղափոխութեան Թագաւորը իշխանին հետ ռուսական դեսպանատունը փախաւ։

ՏՐԷՅՖԻՍԻ ԳՈՐԾԸ.—Ժամա «Գերմանիոյ դերը» վերնագրին տակ յօդուած մը կը հրատարակէ որուն մէջ կըսէ թէ 1894ին, Տրէյֆիւսի դատէն առաջ, Մ. տը Մինսթէր սա յայտարարութիւնը ըրած պիտի ըլլայ. «Գերմանիոյ կառավարութիւնը միջամտելու բան մը չունի բացուած դատին մէջ. բայց իմ պարտականութիւնս է ծանուցանել ձեզ որ, եթէ դաւաճանութիւն մը միջոցին Գերմանիա, կամ զինուորական և կամ դիւանագիտական գործակատար մը խնդրի նիւթ ըլլայ պաշտօնապէս, պիտի բողոքենք և պիտի հերքենք։ Այն պարագային երբ յայտարարուի թէ Գերմանիոյ դեսպանը և դեսպանատան կցորդներէն մին դեր ունին այս գործին մէջ, անմիջապէս Բարիզէն պիտի հեռանամ։» Ժամա կաւելցնէ թէ երբ Տրէյֆիւսի խնդիրը նորէն մէջտեղ հանուեցաւ, Մ. Մինսթէր արտաքին գործոց նախարարին երթալով, միեւնոյն յայտարարութիւնը կրկնեց։ Այս գիմումին համար էր որ կըսէ, Լըպոն-Ռընօ հաղորդագրին միջոցութիւնները չի հրատարակուեցան։

ԵԳԻՊՏՈՍ.—Գահիրէէն կը գրեն Յնվ. 6 թուականով. Սուտանի պատերազմը շարունակելու համար ելմտական կարգադրութեան մը մասին կատարուած բանակցութիւնները կը շարունակուին կառավարութեան և Հանր. Պարտքի վարչութեան միջեւ։ Զրոյց կայ թէ յանձնաժողովը ընդդիմանալով ներկայացուած բոլոր ծրագիրներուն, կառավարութիւնը օրոշած պիտի ըլլայ նոր կանխաւճար մը ինքել, տարբեր հասոյթներու երաշխաւորութեամբ։

ՍՈՒՏԱՆ.—«Մէնչ Ճէյմս Կազէթ» կըսէ թէ Լորտ Տըլամէռ Ֆաշօտա հասած է (Նեղոսի վրայ)։ «Մթանաարտ» իր Պերլինի թղթակիցէն կիմանայ թէ Հապէշստանի թագաւորը հակառակ Մր. Ռըրտէնի յայտարարութեանց, աւելի Ատտիսլ-Աէ ցեղապետին կողմն է. այս պետը հրաման առած է եղեր նոյն իսկ Վերին Նեղոսի իր բոլոր էմիրներուն որ չընդդիմանան ֆրանսացի արշաւախումբերու յառաջացման, նըկատելով որ Ֆրանսա բարեկամ է Հապէշստանի։ Կըսուի նաև թէ Ֆրանսական արշաւախումբը անցած պիտի ըլլայ ձերմակ Նեղոսէն և անոր աջ եզերքին վրայ բանակած, Պահր-էլ-Ակարի մօտ. հապէշ զինուորներուն ապասելով հոն, որոնց հետ Օմտուրման պիտի երթան։

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆ.—Պօմպայէն Յնվր. 29ին կը հեռագրուի թէ Սինտի մէջ խռովութիւն ծագեցաւ, իշխանութեանց կողմէ ժառանգորդ ըլլալ ձեռք առնուած առաջապահական միջոցներուն առթիւ։ Խուժանը յարձակեցաւ բանակետղին վրայ և կրակի տուաւ զայն։ Ոստիկանութիւնը ըստիպուեցաւ կրակ ընել խռովարարներուն վրայ որոնցմէ շատերը վիրաւորուեցան։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ.—Պերլինի թերթերը բացէ ի բաց կը հերքեն ֆրանսական մէկ քանի թերթերու սա լուրը թէ Բարիզի գերմանական դեսպան Մինսթէր կոմս, Մ. տը Պիւլօյի յայտարարութեան մասին դժգոհութիւն ըրած է Մ. Հանօթոյի։ Գերմանիոյ արտաքին գործոց նախարար Մ. տը Պիւլօ Տրէյֆիւսի գործին նկատմամբ յայտարարած էր ելմտացոյցի յանձնաժողովին առջեւ Մ. Րիխթէրի, թէ հարիւրապետ Տրէյֆիւսի և որ և է գերմանական օւկանի մը միջեւ երբեք առնչութիւն մը կամ յարաբերութիւն մը չէ եղած և թէ Էսթէրհազի և հրամանատար Բիքառ անունները դեռ քանի մը շաբաթ առաջ անծանօթ էին իրեն։

ՀԵՌԱԳԻՐ

ԲԱՐԻԶ 28 յունվար.—Երեսփոխանական ժողովը ընդունեց պատերազմական նախարարութեան ելմտացոյցը։

ՎԻԷՆՆԱ.—«Բօլիթիշէ Քօռէսբօնտէնց» կիմացնէ թէ Կլուխովսքի կոմսը ընտանեկան գործերու համար Լէմպէրկ պիտի երթայ և քանի մը օրէն պիտի վերադառնայ։

ԲՐԱԿԱ.—Պօհեմիոյ Ազգաժողովը յանձնաժողով մը ընտրեց լեզուներու մասին Մ. Պիւքքօի առաջարկը քննելու համար։ Գերման երեսփոխանները քուէ չեն տուած։

ՀՌՈՄ.— Երեսփոխանական ժողովին մէջ, նախագահը, Մ. Պիանշէրի, ջերմ ծափահարութիւններով ընդունուեցաւ։ Նախագահը կարճ բանախօսութիւնով մը ժողովին շնորհակալ եղաւ իր վերնտրութեան համար և ըսաւ թէ դահլիճն ու ժողովը ձեռք ձեռքի տալու պարտաւոր են, ժողովուրդի աղքատ դասակարգին վիճակը բարւոքելու համար։

ԼՈՆՏՈՆ.—Երէկ, ցորեկէ վերջ նախարարական ժողով մը գումարուեցաւ, Լորտ Սալիսպուրիի նախագահութեամբ։ Բացի մէկէն, բոլոր նախարարները ներկայ էին։ Ժողով մըն ալ այսօր գումարուեցաւ։

ՊԷԼԿՐԱՏ.— Միլան Թագաւորը այսօր ընդունեց դահլիճին բոլոր անդամները։ Ալեքսանդր Թագաւորին հայրը բանախօսութիւն մը արտասանեց։ Յայտարարեց որ կառավարութեան օգնութեամբ, պիտի ջանայ բանակը բարձրացնել ներկայ պահանջումներու բարձրութեան։

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ

ԱԹԷՆՔԷՆ Յունվ. 15ին հետեւեալը կը գրեն.

Եորկիօս Թագաւորը և Օլկա Թագուհին յառաջիկայ ամառ մինչեւ Տանիմարքա ճամբորդութիւն մը պիտի կատարեն և ուր ներկայ պիտի ըլլան Քրիսթիան Թագաւորին ծննդեան տարեդարձին առթիւ կատարուած հանդէսներուն։

—Նախկին նախարարապետ Տէլեանի հնութեանց ժողովին քլիւպէն դուրս ելած տեղն պաղ առած ըլլալով երկու օրէ ի վեր տունը կը մնայ։

—Պատերազմական նախարար զօր. Սմօլէնսքի նախընթաց օր մասնաւոր հըրաւէրով արքայական պալատը գնաց և Կոստանդին իշխանին հետ տեսակցեցաւ։ Կըսուի թէ խօսակցութիւնը իշխանին պատրաստած տեղեկագրին վրայ դարձաւ։

—Եպիրոսի բանակին մասին զինուորական յանձնաժողովին կողմէ պատրաստուած տեղեկագիրներուն քննութեան ձեռնարկուեցաւ։

—Լաւրիոնի հանքին բաժիններուն եւրոք Փր. շահաբաժին վճարուեցաւ, ոսկեդրամ։

ՏՔԹ. Ե. ՄԱՍԻՍ

ԲԵՐԱ, ԹԱԳՍԻՄ ՓՈՂՈՑ Թիւ 10

Ամէն օր հիւանդ կ'ընդունի կէս օրէն սկսեալ իր տան մէջ, և կը դարմանէ մասնաւոր խնամովներքին հիւանդութիւնները, տղայոց տկարութիւնները, մորթի, միզային ճանապարհաց և ծննդային գործարանաց ախտերը։

Զորեքշաբթի օրերը աղքատ հիւանդներ կ'ընդունի ձրիաբար։

Բշ. Եշ. Շբ. օրերը ժամ 9էն կ'այցելէ նախ Սուլթան Մահմուտի դամբարանին դէմ Հ. Եմիրզեան էֆ.ի դեղարանը։

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԼՈՒՐԵՐ

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն շաբաթ օր անձամբ Բարձր. Ցարութիւն փաշայի բնակարանն երթալով, Ն. Բարձրութեան Ազգ. ժողովոյ անդամակցութենէ և ատենապետութենէ տուած հրաժարագրոյն ժողովոյ կողմէ մերժուած ըլլալը յայտնեց և խնդրեց որ բարեհաճի ըստ առաջնոյն շարունակել իր պաշտօնը։

Բարձր. Ցարութիւն փաշա պնդեց իր հրաժարականին վրայ, իր անձնական տկարութիւնն և զբաղմանց առատութիւնն մէջ բերելով և յայտնելով որ միշտ պատրաստ է ի հարկին աջակցիլ Ազգ. ժողովոյ գործառնութեանց։ Թէեւ խնդիրն վերջնական հանգամանք մը չառաւ, բայց կը յուսացուի որ Ցարութիւն փաշա չմերժեր, Ս. Պատրիարք Հօր և Ազգ. Ժողովոյ կրկնակի թախանձանքն և վերստին կը շարունակէ իր պաշտօնավարութիւնը։

Ս. Պատրիարք Հայրն այս առթիւ շաբաթ օր Ազգ. Պատրիարքարան չկըրցաւ երթալ։

—Ամերիկայէն Մուշի Խմբագրութեան ղրկուած նամակ մը, Փոնչ շաբաթաթերթի մէջ Մաշտոց վարդապետի նկատմամբ երեւցած անհիմն հրատարակութեան թշնամական արգիլոք ըլլալն կը հաստատէ և բոլորովին կը հերքէ յիշեալ վարդապետին վերագրուած թերութիւններն։

—Պաղտատէն մեզ կը գրեն թէ Առաջնորդ Գերձակեան Սրբազան տեղւոյն Ազգ. ժողովոյ ընտրութիւնն կատարած է հետեւեալ կերպով։

Մարուքէ էֆ. Գարապետեան փաստաբան, Դաւիթ էֆ. Յ. Թաղէօսեան կալուածատէր, Բերովբէ էֆ. Սէյթեան փաստաբան, Ցարութիւն էֆ. Անտոնեան դեղագործ, Դանիէլ էֆ. Յակոբեան կալուածատէր։

—Ազգ. Հիւանդանոցի Վարչական Յանձնաժողովը այսօր ի նիստ կը գումարի Հիւանդանոցի Դիւանենակը։

Յանձնաժողովը՝ իր այսօրուան նիստին մէջ Ս. Յակոբայ որբանոցին ներկայ անկերպարան վիճակին հիմնական կարգադրութեան մը մասին խորհրդակցութիւններ պիտի կատարէ և ըստ յանձնարարութեան Ուսումն. Խորհրդոյ, նոյն հաստատութեան խնամակալութիւն մը պիտի կարգէ որուն մէջ ըստ օրինի Ուսումն. Խորհուրդէն ալ երկու անդամ պիտի նշանակուի։

—Կրթական այցելու տեսուչ Նաթանեան էֆ. Բերայի Ազգ. վարժարանաց ընդհ. տեսուչ կարգուած է կըսուի։ Ցեղւոյն Թաղ. Խորհուրդը թէեւ նախապէս Հինտլեան էֆ.ի հետ բանակցած է սակայն համաձայնութիւն գոյացած չըլլալով Նաթանեան էֆէնտիի վիճակած է Բերայի վարժարանաց տեսչութիւնը։

Ինչ դիտողութիւն որ ըրինք Հինտլեան էֆէնտիի մասին, նոյնը կընենք նաև Նաթանեան էֆէնտիի նկատմամբ։ Այսինքն, Կրթական տեսչաց Ուսումն. Խորհրդոյ հետ կնքած պայմանագրութեան համաձայն հրաժարողը երկու ամսական տուգանք պիտի վճարէ այն է 1300ղշ. որ բարդուելով Հինտլեան էֆ.ի 1300 ղշին վրայ, Ուսումն. Խորհուրդը իր տրամադրութեան ներքեւ կունենայ 2600 ղշ.ի գումար մը. առով Ուսումն. Խորհուրդը ապահոված կ'ըլլայ երրորդ Կրթական այցելու տեսչին ամսականները. դժուար չէ եթէ սակայն Ուսումն. Խորհուրդը ուզէ ճշդիւ գործադրել պայմանագրին տրամադրութիւնները։

—Երէկ Օրթագէօյի Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյն մէջ Գեր. Վահրամ եպիսկ. Մանկունի սարկաւագ ձեռնադրեց Գէորգեան ճեմարանի շրջանաւարտ Պ. Գրիգոր Իբրանոսեանը և նոյն եկեղեցւոյն լուսարար Պ. Աւետիս Մուրատեանը։ Մանկունի սրբազան մօտ օրէն քահանայ պիտի ձեռնադրէ այդ երկու սարկաւագները, առաջինը կուսակրօն։

ԳՐԱԿԱՆԸ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆԸ

ԻՄ ԿԱՂԱՆԴՉԵՐՍ

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ.—Ի՜նչ քաղցր նիւթեր, ի՜նչ յուզիչ զգացումներ, ի՜նչ բարձր, վսեմ, խոյլմատ, նուրբ ու սուրբ գաղափարներ կը պարունակէ իր ծոցին մէջ։ Հազա՜ր ապրին, եթէ չեն անմահ, ազգային ու օտարազգի գրագէտներ, որոնք մեզի կը հայթայթեն սրտերը յուզող, միտքերը յափշտակող, գրական և բանաստեղծական գրուածներ, զորս կարդալով կը վերանանք, կը բարձրանանք, երեւակայութեան թեւերով՝ մարգարտեայ քաղաքներու մէջ կը փոխադրուինք, ոսկէ պալատներու մէջ կը շրջագայինք, ծաղիկներ, վարդեր, շուշաններ սփռուած կը տեսնենք ճամբաներու վրայ, քաղցր ժպիտներ, սրտերը գերող նայուածքներ կը տեսնենք դէմերնիս, մեղրէն ալ անուշ խօսքեր, բառեր կը գլորուին ականջնիս ի վար, կեանքը, ա՜խ, այն կեանքը որ ամգոյն ու անհամ իրականութեան մէջ իր հրապոյրը կորսնցուցած ըլլալ կը թուէր, վայրկեան մը հոգի ու կենդանութիւն, գոյն ու հրապոյր կը ստանայ, վերջապէս փուշը նուշի և յարդը վարդի կը փոխուի։

ԳԻՏՈՒԹԻՒՆ.—Ի՜նչ խորհրդաւոր, ի՜նչ հետաքրքրական ծանօթութիւններ կը հաղորդէ մեզի, ի՜նչ անհուն գանձեր կամփոփէ իր գանձարանին մէջ. բնական հարստութեանց աղբիւրները ա՛ն է որ երեւան կը հանէ. բնութեան օրէնքներուն, գաղտնիքներուն բանալին անոր ձեռքն է. անիկա է որ անհեղ զօրութիւններ ունի իր ափին մէջ. անոր շնորհիւ է որ երեկոյ աչքերնիս կը խփենք Կ. Պոլիս, առաւօտ կը բանանք ու ինքզինքնիս կը գտնենք Անդրիանուպոլիս. անոր շնորհիւ է որ ձմեռը գարնանային գոյնզգոյն ծաղիկներու բուրումներէն, ամառուան քաղցրահամ պտուղներէն չենք զրկուիր. անոր շնորհիւ է որ բերքերու առատութիւն և աժանութիւն, առարկաներու ճաշակաւոր գեղեցկութիւն ու դարձեալ առատութիւն ու աժանութիւն կը վայելենք. անոր կը պարտինք ամէն տեսակ վայելքի դիւրութիւն, ամէն նորութիւն. անոր կը պարտինք քաղաքներու մաքրութիւնը, բազմաթիւ սոսկալի հիւանդութիւններու դարմանումը և միանգամայն բնաջնջումը։ Գիտութիւնն է որ լեռները դաշտերու վերածած է, ցամաքները ճեղքելով ջրային ճամբաներ բացած է. ա՛ն է որ անապատները մշտադալար ովասիսներու փոխակերպած է. ա՛ն է որ երկնից շանթերը իր կամքին հնազանդեցուցած է. ա՛ն է որ մեր գլխուն վերեւ երկնակամարին վրայ պլպլացող պայծառ կէտերուն ինչութիւնը որոշած է. ա՛ն է որ մղոններով իրարմէ հեռու գտնուող երկու բարեկամներու կենդանի ձայներով իրարու հետ խօսակցութեան համար դիւրութիւններ հնարած, միջոցներ ընձեռած է, և ո՛վ գիտէ դեռ ինչե՛ր ինչե՛ր պիտի հնարէ։

Գրականն ալ սիրենք, Գիտականն ալ, Գրականութիւնն ալ Գիտութիւն է, Գիտութիւնն ալ Գրականութիւն. պապակը յագեցնող արծաթ ու վճիտ ջուր է Գիտութիւնը, ուժ տուող վարդագոյն գինի է Գրականութիւնը։ Կենաքերնուս պահպանութեան համար ջուրն ալ անհրաժեշտ է, գինին ալ. կրնա՞նք զանց առնել մին կամ միւսը, եթէ կեանքին արժէքը կը ճանչնանք լիովին։ Եթէ աւելի ջուր խմելը վնասակար է, չափէն աւելի գինի խմելն ալ թմրեցուցիչ և արբեցուցիչ է. ուստի չափաւորութիւնը անհրաժեշտ է։ Եթէ միայն Գրականութեան յարինք, կը թմրինք, զգաստութիւննիս կը կորսնցնենք, իսկ եթէ սոսկ Գիտականին փարինք, տեսակ մը անտանելի սրբարած ալ այն ատեն կըլլանք։ Գիտութիւնը պէտք մըն է, գրականութիւնը զարդ մըն է։ Շատ լաւ, շատ վայելուչ բան է գեղեցիկ փողկապ մը ունենալ կուրծքին վրայ. բայց աւելի լաւ բան է մարմինը ցուրտէն պաշտպանելու համար բաւական եղող բուրդէ շապիկ մը ունենալը։ Առողջութիւննիս վրայ չի տանք գեղեցիկ երեւնալու համար։

Ժամանակին իշխան մը իր գլխաւոր քաղաքներէն մին այցելութեան կուգայ։ Իշխանին այցելութիւնը վայելելու պատիւն ունեցող քաղքին բնակիչք, իրենց իշխանին անակնկալ հաճոյքներ պատճառելու համար, զանազան ձեւերով գոյնզգոյն հանդերձներ հագած՝ կը դիմաւորեն իրենց վեհապետը։ Ի մէջ այլոց պատանի մը կը ներկայանայ, ու մարմինը ոտից ցգլուխ ոսկի թերթիկներով կոսկեզօծէ։ Իրաւցնէ հրաշափայլ երեւոյթ մը կառնէ պատանին, բայց քանի մը վայրկեան վերջը նուաղած կիյնայ։ Նուաղումը վերջապէս ոսկեզօծումին վերագրուելով կը սկսին ոսկի թերթիկները մարմնոյն վրայէն հանել. սակայն մինչեւ կը սպրդին կը հանեն, խեղճ պատանին հոգին կ'աւանդէ։

Հիմա եթէ մարդակազմութեան տարրական սկզբանց վրայ մի քիչ ծանօթութիւն ունենայնին, մորթային շնչառութեան որ ասարճան կենսական կարեւորութիւն ունենալը պիտի գիտնային, ու պիտի գգուշանային այս օրինակ յիմարութեան մը ձեռնարկելէ։

Չենք կրնար ու պէտք չէ որ մէկը սիրենք ու միւսը ատենք, մէկին յարինք ու միւսն արհամարհենք. շատ կը տուժենք եթէ այսպէս ընենք։

ՎԱՐԴԱՆ Գ. ԹՈՎՄԱՍԵԱՆ

ԲԱՐՍԵՂ ՂԱԶԱՐՈՍԵԱՆ
ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ ՎԱՐԺԱՐԱՆՆԵՐՈՒ
ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՄԱՏԱԿԱՐԱՐ

Կ. Պոլիս, Էօկիւզ Գափու Ֆըրտ Պօլոյ Թիւ 19

Ցիշեալ վաճառատան մէջ կը ծախուին զանազան տեսակ վառարաններ վերջին նորաձեւութեանց համեմատ և ամենակատարեալ սիսթէմներով, որոց շնորհիւ վառելափայտի մեծ խնայողութեամբ հանդերձ, տաքութեան ամենաբնական և ծախսէ բացարձակապէս զերծ մթնոլորտ մը կը գոյանայ ուր որ զետեղուին այդ վառարանները, ըլլայ նոյնասենեակ, ընդունելութեան սրահ և նոյն իսկ անպատսպար նրբանցք։

Ամեն ճաշակի և ամեն քսակի յարմար ապրանքներու նոր մթերք մը կը գտնուի յիշեալ վաճառատան մէջ որ մասնաւորապէս յանձնարարելի է մանաւանդ գիներու զարմանալի կերպիւ աժանութեան և ապրանքաց տոկունութեան տեսակէտներով։
3—40

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԳՈԼԷՃ ԱՂՋԿԱՆՑ

Իսկիւտար

Վարժարանիս երկրորդ շրջանը կը սկսի Յունվ. 20 ին։ Գիշերօթիկ աշակերտուհիները պիտի վերադառնան Յունվ. 19ին։

Այս տարի նոր դիւրութիւններ կընծայուին Ֆրանսերէն, Գերմաներէն, Գծագրութիւն, Մաթեմաթիք և Արտասանութիւն ուսանողներուն։ Եւրոպացի կիրթ հիւանդապահ մը հաստատուած է վարժարանին մէջ։

Նախակրթարանի և Գոլէճի ուսումներու կատարեալ ընթացքներ։

Հիմա է նոր աշակերտուհի գրելու ժամանակը։ Ուրիշ տեղեկութիւններու համար գրել առ Տր. Փ. Պրիգս, Պայպըլ Հաուսի նորհեւ։
8—9

Ներքին լուրեր

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ

Օսմ. հանր. պարտքի կեդր. վարչութեան Եվրագի դիւանին քարտուղար Աթա պէյի և նոյն վարչութեան մուրհակներու դաւառական ճիւղին քարտուղարներէն Մէհմէտ Ամիր էֆ.ի Սանիյէի Բ. աստիճանը տրուեցաւ։

Արքունի ախոռին տեսուչ Ֆախր փաշա, կայս. Թիկնապահ ա ուանեցաւ։

Զինուորական քննիչ յանձնաժողովին անդամ Խալիտ պէյի գնդապետութեան աստիճան տրուեցաւ։

ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ

Սէյտ Ֆազլ փաշայի որդիներէն Սէյտ Հասան փաշայի Բ. կարգի Մէճիտիյէ տրուեցաւ։

Հանրային Պարտքի կեդր. վարչութեան Թարգմաններէն Արթաքի էֆ.ի Ե. կարգի Մէճիտիյէ տրուեցաւ։

Տրապիզոնի կուսակալին կնոջ Բ. կարգի Շէֆգաթ տրուեցաւ։

Ծերական մամուլի տնօրէն Պէհճէթ և քաղաքային պաշտօնեաներու յանձնաժողովին անդամ Հիւսէյին Համիտ պէյի Յունական պատերազմի շքադրամ տրուեցաւ։

Հայոց Պատրիարքարանին գործակատար Աբրահամ էֆ. Թրէնկեանի Յունական պատերազմի շքադրամ տրուեցաւ։

Կայս. Դիտարանին տեսուչ Սալիհ Զէքի պէյի Իւլայի Բ. աստիճան տրուեցաւ։

Աշիրէթներու վարժարանին տնօրէն Ապտիւլմուհսին պէյի և օգնական տնօրէն Իտհէմ էֆ.ի Սանիյէի Բ. աստիճանը տրուեցաւ։

Սպարապետի Դրան մէքթուպճի և Սուրիէի Հիւմաւունի տեսուչ Մուխթար էֆ.ի Լիյագաթի ոսկի շքադրամ տրուեցաւ։

Պետական խորհուրդի անդամ Ճէմիլ փաշայի Իմթիյազի ոսկի շքադրամ տրուեցաւ։

Իքէքյի Հասանի Յունական պատերազմի շքադրամ տրուեցաւ։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԶԵԿՈՒՑՈՒՄ

Պուլկարիոյ կառավարութիւնը կայս. Պալատին քարտուղարներէն Մէհմէտ Ֆէամիլ պէյի Ս. Ալէքսանդր պատուանշանին Ա. աստիճանը շնորհած ըլլալով, կայս. Իրատէ մը կարտօնէ այդ պատուանշանին գործածութիւնը։

Բ. ԴՌՆԸ. — Հոլանտական դեսպանը Շր. Բ. Դուռը երթալով. Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին հետ տեսակցութիւն մը ունեցաւ։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐ. — Անցեալ օր գրեցինք թէ Վէհ. Սուլթանը իմանալով Մախտուսէյի ծանէն շոգենաւին երէյլիի առջեւ պատահած արկածը, Իր Անձնական Գանձէն մեծկակ գումար մը նուիրած էր նաւաբեկեալներուն անմիջական նպաստ հասցնելու համար։ Գասթէմունիի կուսակալը ենիս փաշա, Կայս. այս գթասրտութեան առթիւ շնորհակալութեան հեռագիր մը ուղղած է Եըլտըզի պալատը։

ՊՈԼՍՈՅ ՄԷՋ ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ. — Շաբաթ կէս օրէ յետոյ մայրաքաղաքիս մէջ երկրաշարժի երեք ցնցումներ զգացուեցան։ Առաջին ցնցումը տեղի ունեցաւ ժամը 10ը 5 անցած, երկրորդը երկու վայրկեան յետոյ, իսկ երրորդը որ ամենէն զօրաւորը և երկարն էր ժամը 12ին 22 վայրկեան մնացած։

— Երկրաշարժի ցնցումները միեւնոյն ատեն զգացուեցան նաեւ Եէնի Շէհիրի, Իզմիրի, Պիզայի, Բէրմաօթիի, Զօրլըի, Րէնտիքի, Լիմնոսի, Կէլիպօլուի, Գարթալի, Շիլէի, Պրուսայի, Կէմլէյիքի, Իզմիտի եւ Մանյասի մէջ։

ԱՆԱՏՕԼՈՒԷՆ ՆԱՄԱԿ. — «Նիւ Եորք Հէրըլտ»ի Անատոլ ւի թղթակիցը Տոքթ. Հէքվուրս հետեւեալ նամակը գրած էր Պիթլիսէն իր թերթին.

Պիթլիս, 2 Յունվ. — Հայկական խնդրին էն կարեւոր պատճառներէն մին Պիթլիս գալէ յետոյ ստուգեցինք։ Այս խնդիրը Սեւ Ծովին մօտ տեղուանքը կարելի չէ քննել։ Ամենէն զօրաւոր փաստերը միշտ երկրին ներսերը կարելի է ձեռք անցնել. որովհետեւ ներքին բնակիչները օտարներու հետ շատ քիչ յարաբերութիւն ունին։ Ծովեզերքէն 200 մղոն ներսը գտնուող Անատոլուի ժողովուրդը արտաքին յարաբերութիւններէ զերծ, կղզիացած կեանք մը ունի, վասն զի այդ կողմերը երկաթուղիներ չկան։

Մինչեւ իսկ Թղթակցութիւններն անգամ—շաբաթը մէկ անգամ միայն սուրհանդակ կայ—շատ անկանոն կերպով կը կատարուին։ Ընդարձակ եւ մեծ փողոցներ չի կան. կառավանններու ճամբաներն ալ վստահելէ գիրծ չեն։ Ես Էրզրումը աշխարհի ամենէն ցեխոտ քաղաքը կը կարծէի. հիկուր տես որ Պիթլիսը անկէ ալ աւելի գէշ է եղեր։ Պիթլիս իր բնական դիրքով կարելի է պզտիկ Բարիզի մը նմանցնել։ Մէջտեղէն գետ մը կանցնի։ Հեռագրական հաղորդակցութիւնները շատ քիչ են թէեւ բայց պաշտօնական Թղթակցութիւնները չափազանց կանոնաւորապէս կը կատարուին։

Քրդաստանի բնակիչները մինչեւ ցարդ անցած երկիրներուս և ոչ մէկ ժողովրդին կը նմանին։ Տրապիզոնէն Էրզրում, մարդիկը բնութեամբ կը տարբերին աստիճանաբար. քանի ծովեզերքէն հեռանանք այնքան նկարագիրներու վրայ խառնութիւն մը կը նշմարենք։ Թերեւս ամբողջ Անատոլուի մէջ Պիթլիսեցիներուն չափ ցասկոտ բնաւորութիւններ չկան։ Պիթլիսէն քանի հարաւ կիջնանք բնաւորութեանց մէջ մեղմացում մը կը տեսնենք դարձեալ։ Պիթլիս քաղաքը այցելելը անհրաժեշտ նկատեցինք, վասն զի դէպքերուն ամենէն մեծը և ամենէն սաստիկը հոս պատահած էր։ Սասուն մօտ է Պիթլիսին։ Պիթլիսը այցելելու համար բազմաթիւ դժուարութիւններէ անցնելու է, ինչպէս ալ պատահեցաւ մեզի, բայց դարձեալ մարդ չի կրնար գայն չայցելել. ինչ որ կուզենք հասկնալ, հոն պիտի հասկնայինք։ Մարդ մէկ շաբաթ միայն եթէ տեսնուի Պիթլիսցիներուն հետ, դէպքերու մասին շատ բան կրնայ հասկնալ։

ՔՈՒՐԴԵՐԸ

Հիմա ձեզի քուրդերուն վրայ պիտի խօսիմ։ Քանի մը խօսքով ծանօթացնեմ այս ցեղին սովորութիւններն ու վիճակը, վասն զի այս կերպով խօլութեան կրնաք վերահասու ըլլալ։ Քուրդերը և Թուրքերը միեւնոյն ցեղէն չեն. այս երկու ցեղերը իրարու միացնողը իրենց կրօնակցութիւնը և միեւնոյն վեհապետին հպատակելնին է։ Քուրդերը Թուրքերուն պէս իսլամ են։ Թուրքերը Մոնկոլներու ցեղէն են, վասն զի լեզուաբանները հաստատած են թէ Թուրքերէնի բառերէն շատը Մոնկոլերէն են։ Քուրդը հնդեւրոպական ցեղ մըն է։

Անատոլուի հովիտներուն և ձորերուն մէջ մէկուկէս միլիոնէ աւելի քուրդ կայ, հայերուն թիւը կէս միլիոնի չի հասնիր. անոնք ալ իրարմէ անջատ ըլլալով ամբողջը մէկտեղի վրայ չեն հաւաքուած։ Իրերասիրութեան և միութեան մասին հայերուն և քուրդերուն միջեւ եղած տարբերութիւնը գետնին ու աստղերուն իրարմէ ունեցած հեռաւորութեան չափ է։

Ահա ասով կարելի է հասկնալ թէ երբ հայերուն մէջ խռովութիւն մը, չփոթութիւն մը ծագի, ի՛նչ կրնայ անոր վախճանը։ Քրդաստանի արեւելեան կողմը գտնուող, Պարսկաստանի սահմանագլխէն աղին անցնող կարգ մը հայ խռովարարներու տիմար գաղափարները այս խեղճ հայերը պատրանքներու զոհեցին։ Քուրդերը չափազանց խստաբարոյ և սրտոտ ըլլալով հանդերձ, աշխարհի մէջ հիւրասիրութեամբ և վեհանձնութեամբ զիրենք գերազանցող ժողովուրդ մը չկայ։ Եթէ քուրդի մը մէջքին թուրը հիացումդ գրաւէ, կը հանէ քեզի կը նուիրէ զայն։ Սակայն այսչափ վեհանձն ըլլալով հանդերձ, զանոնք բարեկացնել չըլլար։ Կըսուի թէ քուրդը յառաջդիմութեան պէտքը չզգար, արիկա շատ ճիշդ չէ թէեւ, բայց քուրդերը քաղաքակրթուած ազգ մը չեն համարուիր տակաւին։ Քուրդերը սովորութիւն ունին իրենց զէնքերը վրանին կրել։ Ամենուն ալ մէջքը ատրճանակ մը, թուր մը կամ գեղարդ մը կը գտնուի։ Այս երեք զէնքերը մէկէն կրողներն ալ հազուագիւտ չեն։ Երեւակայեցէք մէկ ու կէս միլիոն մեծ մասամբ ոտքէն ցգլուխ զինուած կտրիճ, հուժկու, ի բնէ կռուասէր և հեծեալ ժողովուրդ մը և ասոնց դէմ կէս միլիոն վախկոտ, վաճառական հայերը։ Ահա այս պատճառով հայերը դեռ մինչեւ քանի մը տարի առաջ քուրդերուն հետ բարեկամութեամբ կ՚ապրէին, իրենց քաջասիրտ դրացիներուն թշնամութիւն չէին ցուցներ։

Հայերը քանի որ հաշտ կապրէին քուրդերուն հետ, ասոնք ալ կը պաշտպանէին զանոնք. նոյն իսկ առաջները երկու քուրդ ցեղերու միջեւ կռիւ ծագած ատեն չեն ուզեր եղեր որ հայերուն վնաս մը հասնի։

Պիթլիս հասնելուս կուսակալէն սկսեալ մինչեւ խռովութեանց միջոցին դատաւորէն զարնուող մարդու մը հետ տեսակցեցայ։ Այս վիրաւորեալը կըսէր թէ չփոթութեան օրը հայու մը գնդակէն վիրաւորուած էր։ Կատարած քննութիւններէս հասկցայ թէ քրդարնակ տեղերու մէջ պատահած խռովութիւնները Թրքաբնակ տեղերու մէջ պատահածներէն սաստիկ եղած են։ Բոլոր տեսնուած մարդիկներս, նոյն իսկ Թուրքերը, յայտնեցին թէ հայերուն յոյսերը ցնորքներ էին, անիրականալի պատրանքներ։ Քանի մը գիշեր առաջ գեղ մը գըտնուած ատենս, Պալուգիտի հայ եպիսկոպոսը եկաւ հետս տեսակցելու համար։ Այս մարդը զիս տեսնալու համար չորս օր ձիով ճամբայ ըրած էր։ Պալուգիտի հրամանատար Միպար պէյի ձեռք առած միջոցներուն շնորհիւ հոն ո և է դէպք չէր պատահած։ Եպիսկոպոսը ըսաւ թէ Ռուսիոյ կամ Պարսկաստանի սահմանագլխէն անցնող կարգ մը խռովարարներ ժողովուրդը խեղճ ու կրակ կացութեան մը մատնեցին. Աւերակ դարձած մէկ քանի գիւղեր նպաստներով վերաշինուեցան։

ԹՐՔԱԿԱՆ ԳԵՐԵԶՄԱՆ ՄԸ. — Նօէնքերխէնի մէջ (Աւստրիա) պեղումներ կատարուած ատեն թուրք սպայի մը գերեզմանը գտնուեր է մէջը օսմ. հին դրամներով։ Այս գիւտով հաստատուած է թէ Գանունի Սուլթան Սիւլէյմանի Աւստրիոյ վրայ գըրկած հսկայ բանակը մինչեւ Նօէնքէրխէն յառաջացած է։

ՆԱՒԹԻ ՀՐԴԵՀ. — Յունվ. 14ին Պաքուէն կը գրեն. Զէրնիկօրտի մէջ նաւթի հոր մը բռնկեցաւ որ կէս օրէն ի վեր կը վառի, մինչեւ ցարդ 500,000 բուտ նաւթ այրեցաւ։ Ութը հոգի բոցերուն մէջ մնալով մեռան։

ՇՈԳԵՇԱՐԺ ԹՐԱՄՎԷՅ. — Իզմիրէն Զէյմէ շոգեշարժ թրամվէյ մը բանեցնելու համար արտօնութիւն խնդրուած է Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութենէն։

ՀՆՈՒԹԻՒՆ. — Մէրմէրիս (Այտընի կուսակ.) մէջ վերջերս պեղում մը կատարուելով 120ի չափ արծաթ ու ոսկի հին դրամներ գտնուած և Պոլսոյ Թանգարանը ղրկուած են։

ՀՐԴԵՀ. — Երէկ գիշեր ժամը հինգուկէսին ատենները Բերա Գանձէլէրիա փողոցը փայտաշէն տունէ մը հրդեհ ծագեցաւ և նոյն տունէն զատ երեք տուն ալ ամբողջովին այրեցան։

ՍՈՒՐԲԷԻ ՀԻՒՄԱՅՈՒՆԸ Պէրութ պիտի փոխադրէ Մախսուսէի Թոյլֆ շոգենաւը։

ՓՈԹՈՐԻԿ. — Անցած երեքշաբթի գիշեր առաւօտեան դէմ Սելանիկի մէջ սաստիկ փոթորիկ մը եղաւ որ կարեւոր վնասներ պատճառեց։ Շատ մը անակներ, պատեր, ծխնելոյզներ փլան։ Նաւահանգստին մէջ բազմաթիւ մակոյկներ բզուելով Թէլչիւք Գարապուրուն նետուեցան։

ՍԿԻՒՏԱՐԻ կառավարիչ Սապրի պէյ քանի մը օրէ ի վեր անհանգիստ ըլլալով պաշտօնատեղին չերթար։

ԹՂԹԱՏԱՐԱԿԱՆ. — Շատ անգամ նամակի մը կամ ծրարի մը վրայ շատ մը հինգ փարանոց բուլեր կը փակցնեն քառասուննոց բուլի մը տեղ։ Թղթատարական վարչութիւնը տեսնելով որ այս բանը յապաղում կը պատճառէ և բուլերը շատ անգամ կը գոցեն թուղթին վրայ գրուած հասցէները, որոշեց որ այսուհետեւ այդ հինգնոց բուլերուն տեղ մէկ կամ երկու զրուշնոց բուլեր փակցուին, ծանրութեան համեմատ։

ԿՐԵՏԷ. — Գանտիոյ խռովարարներուն պարագլուխներէն չորս հոգի ծովակալներուն կողմէ ձերբակալուելով Սբինալօնկայի բերդին մէջ բանտարկուեցան։

ԱԿՌԱՆԵՐՈՒ ԿԱՐԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ. — Ակռաներու չգոյութիւնը կը վնասէ արտասանութեան և դէմքը կը տձեւցունէ։ Առանց լաւ ակռաներու բնաւ կատարեալ ծամողութիւն չկայ, առանց կատարեալ ծամողութեան՝ բնաւ կատարեալ մարսողութիւն չկայ, առանց մարսողութեան չիկայ սննդառութիւն, առանց սննդառութեան չկայ առողջութիւն, և առանց առողջութեան ի՞նչ է կեանքը. — Ուրեմն խորհուրդ կուտանք ատամնացաւէ անձերու դիմել Տքթ. Պասիի, միակ ատամնաբոյժն որ երկու անգամէն կրնայ տեղը դնել եղծերուն և անարմատ ակռաներն, արհեստական ամենաազդեցիկ ու ամենահաստատուն ակռաներ պատրաստել առանց քիմքի, կեռերու, զսպանակներու և այլն, որք լաւ արտասանութեան հետ կատարեալ ծամողութիւն կապահովեն։

Ամենէն փափուկ, ամենէն ջղային անք ձինք կրնան կատարեալ ապահովութեամբ դիմել Տքթ. Պասիի՝ լիովին գոհ մնալու համար։ Արդէն, իրեն դիմողը կատարելապէս գոհ մնալէն ետք միայն սակը պիտի վճարէ։

Ամեն օր կը դարմանէ ժամը 9էն (Ը.Ե.) մինչեւ իրիկուան 5, Բերա, Ֆրանսական դեսպանատան դէմը, 374 թիւ տունը։

ՎԵՐՋԻՆ ՀԵՌԱԳՐԵՐ

ԲԱՐԻԶ, 30 Յունվ. — Հռչակաւոր վիպասան Տքթ. Բէյան մեռաւ այս առտու։

ԼԻՄՕԺ. — Հանր. կրթութեան նախկին նախարար Մ. Բուանքառէ, Լիմօժի մէջ ճառ մը արտասանեց, առաջդիմական հանրապետականներու ծրագիրը պարզելով։

ՔԼԷՐՄՕՆ-ՖԷՌԱՆ. — Նախկին նախարարապետ Մ. Լէօն Պուրժուա, Քլէրմօն-Ֆէռանի մէջ ճառ մը արտասանեց, Մէլինի դահլիճը քննադատելով։

ՊԷԼԿՐԱՏ. — Ալէքսանդր Թագաւոր, իր հօրը՝ Միլան իշխանին հետ մեկնեցաւ Վըրանիայի տօնախմբութեանց ներկայ գտնուելու համար։

ՍՈՖԻԱ. — Նախարարապետ Մ. Սթոյլօֆ, Ֆէրտինանտ և Պօրիս իշխաններուն պիտի ընկերակցի։ Ճամբորդութիւնը յառաջիկայ մարտ 1ին տեղի պիտի ունենայ։

ՊԵՐԼԻՆ. — Երէկ, Կայսեր կայսրը երկարօրէն տեսակցեցաւ Պերլինի Ֆրանսական դեսպան Նօայլ մարքիզին հետ։

ՎԻԷՆՆԱ. — Հաւանական է որ Ռուսիոյ-Ա[illegible] վերաքացման ատեն, Մ. Ապրահամովիչի բարեկամները զինքը ընտրեն ներկայացնել։

Վաճառական

ՂԱԼԱԹԻԱ, 19 Յունվ. 98

Օսմ. Քօնսօլիտ	ղրշ.	24—15
Բէժիի պարտաթուղթ	լիրա	12—35
Բումէլիի երկաթուղի	ֆրգ.	112—50
Օսմանիէ	»	408—
Բախօրիթէ	»	470—
Քարափներու պարտաթղթ.	»	460—
Պանգ Օթթոման		552—
Թրամուէյի բաժնէթուղթ	լիրա	7—12
Օսմ. Ապահով. Ընկ.	»	4—45

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ	Ղրշ. Բր.
Մէճիտիէ	108—14
Մէթալիք	94—20
Մանր արծաթ	103—10
Անգլիական ոսկի	109—33
Գաղղիական »	87—06
Գերմնց	51—03
Ռուսլ թղթադրամ	8—56

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԱԾ Է

Գրպանի Ցուցարար-Օրացոյցը կը ծախուի հետեւեալ գներով.

Ընտիր լաթակազմ	$2\frac{1}{2}$	ղրշ.
Նոյնը ոսկեզօծ ճզմանով	4	»
» շագրէն	$7\frac{1}{2}$	»
» ընտիր թղթի վրայ	15	»

Կեդրոնատեղիք Զ. Թորոսեան գրատուն, Վալիտէ Խան թիւ 16 և Սուլթան Համամ Պաղտատլեան գրատուն թիւ 16։ Կը գտնուի Բերա հայ ծխավաճառաց, կամ թա՝ Վրոյրի և Ռոմանի թղթավաճառանոցները և Պոլիս բոլոր գրավաճառաց քով։ Շատ գնողներու զոհացուցիչ զեղչ։

7—15

ՏՈՔԹ. ՏԱՎՈՒՏ ԲԱՐԻԿԵԱՆ

Կը ծանուցանէ իր Պատ. Յաճախորդաց և Հանրութեան թէ, բժշկ. վերջին գիւտի մը համաձայն, պատրաստ է դարմանել ամէն անոնք՝ որ կը նեղուին տարաժամ սպիտակ մազերէ և անոր յաջորդող [illegible], [illegible], նախազուշակն եղող անտանելի բերուածքով գլխուն թեփոտութենէ և հերաթափութենէ ([illegible]), որ շապիկներուն օձիքները կաղտոտէ միջոցներու բազմութեամբ. Իրեն դիմող հիւանդներն ու Ազն. Օր.ք և Տիկ.ք խիստ գոհ պիտի մնան, վասն զի այն անհնման դեղը ոչ միայն մէկ անգամով առանց հետք թողելու կը դարմանէ վերոգրեալ հիւանդութիւնները, այլև կերկարէ ու կը խտացնէ կանանց մազերը։

Ուր. օրերը Գանչէգափու Բիւյիւքեան դեղարանը կը գտնուի իսկ միւս օրերը Թօփգափու, իւր տունը։

ԴԵՂԱՐԱՆ ՍՈՒԼԹԱՆԻՅԷ

ԼԵՒՈՆ ԿԻՒՄԻՒՇԵԱՆ

Կէօքէ Փազար պողոց Թիւ 5

Երբեմն դեղարանը, որ Գառնիկ Տալըճեան էֆէնտիի կը պատկանէր, այս անգամ Դեղարան Սուլթանիյէ անուամբ կայսերական վարժարանէ վկայեալ և երկար փորձառութեամբ ծանօթ Լեւոն էֆ. Կիւմիւշեանի կողմանէ բացուած է, ամենաթարմ դեղերու ստուար պաշարով մը օժտեալ։

Դեղագրերու պատրաստութեան գիտական ձեռնհաս մէթոտը և արագ եղանակը, բոլոր յաճախորդաց գոհունակութիւն պիտի պատճառէ։

Դեղարանը կը ստանձնէ ամէն ժամ ուզուած բժիշկը գտնել ու ղրկել իւր յաճախորդաց։ 8—16

ՄԱՆՐԷԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ

(Միքրօպօպօլօժի)

Գրեց ՏՈՔՏ. Ն. ՏԱՂԱՒԱՐԵԱՆ

Ազատ է Գիտութեանց

Licencié ès Sciences) Վկայեալ Բարիզու Բնագիտական Համալսարանէն

Այս պատկերազարդ գիրքն, փոքր ծաւալով, սակայն ճոխ պարունակութեամբ և դիւրահասկանալի ոճով գրուած երկ մ'է, որոյ միջոցաւ ամէն ոք կրնայ տեղեկանալ մանրէաբանութեան։

Կը գտնուի ամէն գրավաճառաց քով և Սուճի Պօզոս աղայի խանութն։

Կեդրոնատեղին է Զարդարեան գրատուն Զաքմաքճըլար թիւ 50։

Գինն է 10 Ղրշ. 8—10

ՈՒՆԻՕՆ

Ապահովագրական Ընկ.

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ

Հիմն. 1828 և 1829ին

Հաստատեալ ի Փարիզ, Պանք փողոց, Թ. 15

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ

Դրամագլ. եւ Երաշխաւորութ.	Ֆր.	94,800,000
Հասոյթ 1895 տարւոյ	»	16,870,000
Հատուցուած վնաս	»	202,000,000
Երաշխաւորեալ դրամագլուխք	»	$15\frac{1}{2}$ միլիառ.

ԿԵՆԱՑ ՃԻՒՂ

Հրամագլուխ եւ պահեստք	Ֆր.	131,000,000
Հասոյթ 1895 տարւոյ	»	17,400,000
Դատուցուած վնաս	»	75,000,000
ապահովագրեալ գումարներ	»	250,000,000

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱ

Ամեն տեղեկութեանց համար դիմել առ մաս, նաւոր տնօրէն Տ. ՍԻՄՈՆ ԳԱՅՍԷՐԼԵԱՆ, ի Կ.Պոլիս, Կալաթա, Թահթապըռնեան խան, Օսմ. Պարային դիմացը։

Կենաց ճիւղին մասնաւոր Տեսուչ

ՄԻՀՐԱՆ ՏԷՐ ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ

Տօքթ. Տ. Ալլահվէրտի

ԲԺԻՇԿ, ՎԻՐԱԲՈՅԺ

ՄԱՆԿԱԲԱՐՁ

Ամէն օր մինչեւ կէս օր հիւանդ կընդունի իւր տունը՝ Լանկա, Մուսալլա ճամբասի, թիւ 124.

Վկայեալ [illegible]

ՇԱՆԹԱՐԳԵԼ

ԵԼԵԿՏՐԱԿԱՆ ԶԱՆԳԱԿ

եւ ուրիշ ամեն տեսակ ելեկտրական գործիք

ԱՆՕՐԻՆԱԿ ԱԺԱՆ

Ընտիր ապրանք, խնամեալ աշխատութիւն

1890ԻՆ ՀԻՄՆՈՒԱԾ ՏՈՒՆ

Ս. Վ. ԱՃԷՄԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

ՑԱՆՑՆԱՌՈՒ—ԵԼԵՔՏՐԱԳԷՏՔ

ՀԱՅՏՆԱԳՈՐԾՔ ՊԵՏՈՒԹԵԱՆ

14 եւ 19. Չիվէր Պէյ խան. 14 եւ 19

Քիւրէքճիլէր — Կալաթա

ՍԳՈՒՓԻ ՄՕՌԻՒ ՋԿԱՆ ՕՇԱՐԱԿ

Կ. Պոլիս, 15 [illegible] 1893

[illegible]

[illegible]

ՏՐ. Ա. ԱՆՏՐԷԱՍԵԱՆ

Նախկին բժիշկ Օսմանեան բանակին

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852

ՏԷՐ Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ

396 ՄԵԾ ԲՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396

([illegible])

Կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ ամենասաստիկ ցաւած ակռաներն մէկ [illegible] կը լեցնեն. [illegible]

Նորահնար եղանակաւ, նուրբ, ճաշակաւոր, և դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար և նման բնականի, [illegible]

Բերնի հիւանդութիւնք կատարելապէս կը բուժուին, ինչպէս նաեւ թըմբրեցուցիչ դեղերու և ամենակատարելագործեալ աքցաններու միջոցաւ, [illegible] ատամնահանութիւն.

Ց. Գ. Ըստ Ամերիկեան ձեւերը կիրակի օրերն ալ, ([illegible]) ինչպէս նաեւ ամեն օր, ([illegible]) հիւանդ կընդունին Բերայի գործատեղին։

Գատըգիւղցիք կրնան դիմել իւրեանց բնակարանն, Թիւ 1 [illegible]

PHOENIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՖԻՆԻՔՍ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ Անգլ. Ոսկի 1,000,000

Հիմնեալ ի Լոնտոն յամին 1782

ՖԻՆԻՔՍ, հիմնեալ աւելի քան մի՛ դար առաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութիւն մ'է՝ որոյ բաժնետէրք Անգլիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ դրամատէրեր են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մի գլխաւոր ապացոյցն է 20,000,000 Անգլիական ոսկւոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի վնասներուն համար։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծական կալուածք, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և միջնորդութեամբ ստորագրելոյս, որ ունիմք լիազօր իշխանութիւն կարգաւորելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած վնասները։

Հ. ՍՈՒԱՆ և Ընկ. ընդհ. գործակալք Կ.Պոլսոյ, Պուլկարիոյ և Սեւ Ծովու եզերաց, Ղալաթիա, Պանք Օթոմանի վարի քովը Վիթալիս խան, գետնայարկ թիւ 1։

ԼՈՆՏՈՆ ԵՒ ԼԱՆՔԱՇԻՐ

ՀՐԴԵՀԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿ.

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1862ԻՆ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 2,127,500 ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ

ԳՈՐԾԱԿԱՏԱՐ ՌՈՒՏՈԼՖ ԺԻՆՃԵՆ

Հէւրէք խան, Թիւ 2—3, Վոյվոտա փողոց, Ղալաթիա

Առաջնակարգ Ընկերութիւն մ'է սա, իր առատաձեռնութեամբ, ճշդապահութեամբ և պատուաւորութեամբ համբաւաւոր։

ՔՆՆԻՉ ԹԷՈՏՈՐ ՍԹԷՖԱՆՈՒ

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Ընդմէջ Հըլէ, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Ալպանօ	1069	Գօմօ	1497	Կօզօ	1011	Մալմօ	724	Րօզարիօ	1862
Ալէքթօ	3607	Գօնկօ	2906	Կրօտօնօ	1695	Մարէնկօ	2273	Սարֆօ	1113
Անճէլօ	1511	Գօրսօ	895	Հիրօ	775	Մարդէլլօ	3709	Ցիրիօ	1735
Արիօսդօ	2377	Տիտօ	4841	Հիտալկօ	1581	Միքատօ	3557	Սիլվիօ	1193
Պասանօ	18 2	Տօմինօ	937	Հինտու	3720	Միլօ	1057	Սբէրօ	1200
Պօրօտինօ	1264	Տուրօ	2333	Հօրադիօ	3600	Մօնդէպէլլօ	1735	Թասսօ	1328
Պրավօ	1076	Տրարօ	1713	Հումպէր	596	Մուրիլլօ	2419	Թ. Ուիլսըն	1546
Պրինօ	841	Տինամօ	504	Իակօ	2314	Նէրօ	1083	Թօրիօ	3827
Պրֆֆալօ	4431	Էպրօ	2461	Իտալօ	5540	Օթիօ	4100	Թօլէտօ	1470
Դէյրօ	1671	Էլտօրատօ	1520	Ճիւնօ	1080	Օնթարիօ	4036	Թօրրիտօ	487
Գալիբսօ	1337	Էրադօ	1481	Քլէօ	1053	Օրլանտօ	1535	Ուրպինօ	24 9
Գամէօ	1244	Ֆիտօ	954	Քօլինօ	1307	Բալէրմօ	1537	Վասքօ	1914
Գաղօ	1094	Ֆինլանտ	1828	Քօվնօ	1700	Բօլօ	510	Վօլօ	1289
Զիրակօ	2729	Ֆլամինկօ	849	Լէօ	1053	Րիալթօ	2229	Վօլթուրնօ	2396
Սիսէրօ	1834	Ֆրանչիսքօ	4582	Լէանտրօ	2272	[illegible]	1663	Եէտօ	1850
Գլիօ	2697	Կալիլէօ	3060	Լիվօրնօ	1643	[illegible]	1613	[illegible]	1200
Գօլօրատօ	4235	Կիդանօ	1243	Լօրէնցօ	3191	Րօմէօ	1789		

Տուրօ շոգենաւը, նաւապետ Բէյճ, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասած է։

Պասանօ շոգենաւը, նաւապետ Հէյզ, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն մեկնած է ամսոյս 18ին և Փետրվար 2ին հոս կ'սպասուի։

Դիմել առ գործակալս Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՏ ՐԻՉՕ

Թիւ 17—18, Քիւչիւք Միլլէթ խան, Ղալաթիա

COMP[illegible]USSE

NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Նաւթուան երթեւեկութիւնք

Դշ. 20 2 Միտիլլի, Իզմիր, Պիրէօս, Աղեքսանդրիա, ժամը 3ին յ'ետ միջօրէի։

Դշ. 21 3 Սեվաստաբոլի սուրհանդակ, առաւօտեան ժամ 10ին։

Եշ. 22 4 Տարտանէլ, Ալեօրոզ, Սէլանիկ, Իզմիր ժամը 4 ն յետ միջօրէի։

Շբ. 24,6 Ինէպօլու. Սամսոն, Օրտու, Կիրեսոն, Տրապիզոն եւ Պաթում առտուն ժամը 11ին։ 562

ԳԻՒՆԱՐՏ CUNARD

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ

Ուղեւորք երթալ եկալ անգամ մը ի Բոնէն Լիվերբուլ և Աթէնքէն Գիծ

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնօ
Ումպրիա	7718	Պոթնիա	4581
Էդրուրիա	7718	Սամարիա	3574
Սէրվիա	7391	Մարաթոն	2403
Աւրանիա	7268	Ատլաս	2393
Բավոնիա	5587	Սարակոսա	2166
Սէֆալոնիա	5517	Թարիֆա	2246
Գալլիա	4809	Բալմիրա	2144
Պիթիա	4557	Թրինիտատ	1899
Ալէրրօ	2143	Մորոքքօ	1855
Քէտար	1876	Քամպանիա	12950
Շէրպուրկ	1614	Լուքանիա	12950
Դագալոնիա	4845		

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Զ. ԺՈԼԻ գործակատար

Thomas C. Joly

Ալիքսիատիս խան, Թիւ 401

Ղալաթիա 571

HAMBURG MUNICH UNITED

ՀԱՄՊՈՒՐԿ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	Ֆրանք	14,500,000
Պահեստի դրամ	»	21,173,000
Տարեկան հասոյթ	»	44,820,000

Ընկերութիւնքս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ և շէնքեր և ասոնց մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակաւ ով

572 Լիւտեր Նէօբիւրգէրութէյշ Պոլսոյ

ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Պահչէ–Գաբու. Ռէնտիատիս խան 12, 13, 14

PAPIER FAYARD ET BLAYN

Կը բուժէ հարբուխը, կուրծքի բորբոքումները, յօդացաւը, ճմլում, վէրք ևլն։ Աննման դեղ այտուցներու և կոշտի համար։

Կը գտնուի բոլոր դեղարաններու մէջ. (փնտռել մեր ստորագրութիւնը)։

EMULSION SCOTT

ՍԳՕԹԻ ՕՇԱՐԱԿԸ

Գործարանին Նշանը

աշխարհի մէջ լաւագոյն դեղն է

ԵՐԱԽԱՆԵՐՈՒ ԵՒ ՏՂԱՅՈՑ

ամէն տեսակ հիւանդութեանց համար։

Ամենէն ախորժահամ ձկան իւղն է «իբօֆոսֆիթ դը շօ է դը սուտ» ի հետ խառնուած։ Տղայք հաճոյքով կ'ուզեն ճաշակել զայն։ Բնաւ ուրիշ դեղ մը ասոր չափ ազդեցիկ չէ, բուժելու համար

ՀԻՒԾԱԽՏԸ, ԽՈՅԼԸ (սըրաճա),

ԱՆԱՐԻՒՆՈՒԹԻՒՆԸ, ԾԻՒՐՈՒՄԸ,

ՄԱՆԿԱՆՑ ՈՍԿՐԱԹԵՔՈՒԹԻՒՆԸ,

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՎԱՏՈՒԺՈՒԹԻՒՆԸ,

ԹՈՔԻ ՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆԸ, ՀԱԶԸ,

ՀԱՐԲՈՒԽԸ, ՆԻՀԱՐՈՒԹԻՒՆԸ,

և ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Կը ծախուի բոլոր դեղագործներուն և դեղավաճառներուն քով։

Գործակատարք ի Կ. Պոլիս, ՀԱՄՄԸՐ ԵՒ ՀԱՒՐԵԼ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՒՆԱԿԱՆ և ՄԱՐՈՔԵԱՆ

Ն. ՔԱՔԻ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսիլիայի և Պոլսոյ միջեւ երկշաբաթական ճանապարհ

Բարիզ-Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղւոյ ուղեւորութիւնն ի միասին առնելով,

Ա. կարգ 245 ֆրանք

Բ. » 175 »

Ուղղակի և տրամ ուղեւորութեան

Նաւուղեգի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատար

ԹԻՄՈԹԷ ՐԸՊՈՒԼ

575 Թօփհանէ, քարափին վրայ

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվերբուլէ, Պորտոյէ, Միջերկրականի և Սեւ Ծովի միջեւ բանող շոգենաւք

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	
Լամսէս	3000	Թիպս	2500
Ամպիս	3000	Նէրթիս	2400
Թէյպըր	3000	Օսայրիս	2250
Քեանոբուս	3000	Բէրա	2250
Ձարոս	3000	Սֆինքս	2000
Օսմանլի	3000	Կասբըրի	1500
Պարիօթիս	2500	Կիւյէն	1500

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹՕԼ և ԸՆԿ

Ուիթոլ խան

ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.

568 31. Ճէյմս Սդրիթ Լիվրբուլ

Արտօնատէր Կ. Ս. ԽԻԹԻՒՃԵԱՆ

ԹԵՐԹՕՆ «ՄԱՍԻՍ»Ի (4)

ՆԱԹԷԼԶԱ ՍԱՍԹՐԻ

ՔՍԱԿԱԿԻՐԸ

(ՀՆԴԿԱԿԱՆ ՎԻՊԱԿ)

Բայց եթէ Քրիշնա Սէնկ ցուցնէր իշխանուհիին չափ խելք ունենալը—և աւելի ալ—գործը ուրիշ երեւոյթ մը պիտի առնէր։ Շատե՛ր պիտի ընդունէին ամուսնութեան գաղափարը, մինչդեռ հիմա միայն իշխանը կապուած էր անոր։ Որովհետեւ համոզուած էր թէ իր աղջիկը Քրիշնա Սէնկէն աւելի լաւ ընտրութիւն մը չպիտի կրնար ընել։ Տարակոյս չկար որ Քրիշնա շատ անմիտ էր, բայց ինչ հոգ, քանի որ Շանտրամուքի բաւական խելացի էր տունին ու երկրին մէջ ամէն բան կառավարելու համար։ Միթէ անհրաժեշտ չէ՞ր որ ընտանեկան մէջ իր հաւատքը միայն իրեն տնօրէն ըլլար, և քանի որ Քրիշնա Սէնկ կրնա գործէր այս պայմանը, ինչո՞ւ չընդունիլ զանի։ Այսպէս կը մտածէր իշխանը, և այս գաղափարին տիրապետութեանը տակ չէր ուզեր ընդհատել մտերմութիւնը՝ որ կաճէր երիտասարդ Սէնկին և իր Շանտրամուքի աղջկան մէջ։

Գ

Քրիշնա Սէնկի իր ծառայութեան մտնելէն եօթը տարի ետք, իշխանուհին՝ տանելով տարեկան եղած ըլլալով, ամուսնանալու վիճակին հասած էր։ Նախարարին տղան, Ռամաշանտրա, մտադրած էր Շանտրամուքիի հետ կարգուիլ, և մէկ երկու անգամ համարձակած էր իրեն առիկա ըսելու։

Իշխանուհին դժգոհ չերեւցաւ առաջարկը ընդունելու և շարունակեց իշխանական Դպրոցը յաճախել, թէեւ շատոնց մեծցած էր արդէն։

Օր մը՝ դպրոցին գոցուելու ժամէն առաջ, Ռամաշանտրա վարպետին կարեւէն թերթ մը առաւ և առիթէն օգտուեց իշխանուհիին հետ խօսիլ կարենալու։ Քիչ ետքը իշխանուհին մեկնեցաւ պալատ երթալու համար. սովորութեան համեմատ, Քրիշնա Սէնկ քըսակը ձեռքը անոր առջեւէն կը քալէր և պահապաններն ալ անոնց կը հետեւէին։

Ռամաշանտրա կառքի մը մօտ նստեցաւ և իշխանուհիէն խնդրեց որ իրեն մօտենայ, որովհետեւ գաղտնիք մը ունէր յայտնելիք։ Ցետոյ պաշտօնեաներուն պատուիրեց մէկ կողմ կենալ, որպէս զի չլսեն ինչ որ իրենց տիրուհիին պիտի ըսեր, և Թուքութուքիին ալ աղաչեց որ քանի մը քայլ առջեւէն քալէ։

Բայց Թուքութուքին շատ շուտ հեռանալ ձեւացնելով, յաջողեցաւ կառքին միւս կողմը անցնիլ և հոնկէ կրցաւ լսել, ինչ որ իրարու կըսէին։ Ռաշմանտրա, իշխանուհիին հարցուց թէ կուզէ՞ր յարգել իր տուած ամուսնութեան խոստումին։ Անիկա ալ պատասխանեց թէ շատ հպարտ պիտի ըլլար առով. ո՛րչափ Ռաշմանտրաի ընտանիքին ազնուականութեանը, ա՛յնչափ ալ անոր մտաւորական կրթութեան բարձր վիճակին համար. բայց սա ալ ըսաւ թէ իր հայրը կրնար ըլլալ որ չհաճէր այս միութեան, որովհետեւ Ռամաշանտրա արտաքին նշանաւոր կերպարանք մը չունէր և թէ հօրը յայտարարուած դիտաւորութիւնն էր իր աղջիկը ամուսնացնել ա՛յն մարդուն հետ՝ որ անոր հաւասար գեղեցկութիւն մը ունենար։

Իշխանուհին աւելցուց թէ այս ամուսնութեան գաղափարը շա՛տ սիրելուն, աւելի աղէկ պիտի ըլլար անա՛նկ տեղ մը փախչիլ, ուր կարենային ամուսնանալ։ Ան ատեն, փախուստի համար օր մը որոշեցին,—առկէ ութ օր ետքը.— ու բաժնուեցան։

Փախուստի թուականը անոնց մէջ որոշուելուն պէս, Քրիշնա Սէնկ առանց տեսնուելու կառքին երկայնքն ի վար սահեցաւ ու կեցաւ քիչ մը անդին։ Եւ որովհետեւ պահապանները բաւական հեռու էին, իրենց խօսակցութենէն բան մը հասկցած ըլլալու համար։ Ռամաշանտրա և Շանտրամուքի լաւ մը համոզուած, թէ մէկը չէր կրցած իրենց գաղտնիքը իմանալ, հանդարտ մտքով բաժնուեցան իրարմէ, իւրաքանչիւրը իր տունը երթալու համար։

Սովորականին պէս անցաւ գիշերը, բայց յաջորդ առտուն՝ մինչդեռ իշխանը ուսագանին գումարած էր, յանկարծ Թուքութուքին ներս մտաւ և ըսաւ թէ գործի մը համար կուզէր գաղտնի խօսիլ իրեն հետ։ Իշխանը կը սիրէր Քրիշնան, կարելի է իր կեանքէն ալ աւելի, անոր համար, առանց պայմանաժամի ընդունեց անոր խնդիրքը և խորհրդականներէն իւրաքանչիւրը հրաւիրեց որ քանի մը վայրկեանի համար դուրս ելլեն սրահէն։ Ցետոյ, իր մօտ աթոռ մը քաշելով, Թուքութուքիին ըսաւ որ նստի և իրեն իմացնէ լուրը։

Ան ատեն, Քրիշնա Սէնկ հարցուց անոր.

«Գիտէ՞ք, թէ ինչպէս իշխանները պէտք է մեծցնեն իրենց աղջիկները։»

Իշխանը կատարելապէս զարմացաւ ասոր վրայ։ Միշտ կարծած էր թէ Թուքութուքին երկրի վրայ ամենէն անմիտ էր մարդիկներուն և ահա հիմա վերին աստիճան կարեւոր հարցում մը կընէր իրեն։

Ցետոյ, Քրիշնա անոր ըսաւ թէ բարձր հեղինակութիւն ունեցող անձեր՝ ինչպէս Մանու, Վիազա և ուրիշներ, գրած էին թէ իշխաններու պարտաւորութիւնն էր իրենց աղջիկները մինչեւ եօթերորդ տարին դպրոց ղրկել և թէ անկէ ետք, մինչեւ չափահասութեան տարիքը, միշտ նախամեծար պէտ ըլլար առանձնաշնորհուած դաստիարակել զանոնք. այդ տարիքէն ալ ետք, իրենց կրթութիւնը շարունակել պէտք էին, հետեւելով «բարբառի դրութեան՝ որուն համեմատ դաստիարակը հովանոցի մը մէկ կողմը նստած պէտք էր ըլլալ. և աղջիկն ալ միւս կողմը. անա՛նկ որ չկրնային իրար տեսնել։

(Շարունակելի)